

Událost - jako myšlenkový model

Vyjdeme-li z *modelu* „události“ pojmově určeného jakožto kontinuální proměny jejích jednotlivých (momentálních) fází, ovšem integrovaných právě v onu „jednu“ událost, můžeme – opět pojmově – určovat některé zvláště důležité její složky. Těmi jsou především její počátek a její konec. Tady je nezbytné jedno závažné rozlišení (contra stoikové): každý okamžik (každá fáze) události je sice v jistém smyslu „smrtí“ fáze předchozí, a sama „umírá“ s příchodem fáze následující, ale jen „jakoby“, a to proto, že v každé aktuální fázi se vždy děje událost celá (neděje se po kouscích, po fázích, nejde tedy jen o sérii po sobě následujících fází, které by jinak než touto posloupností neměly k sobě žádný vztah). Naproti tomu počátek (nebo konec) události není jen jednou fází, nýbrž je jejím vznikem (nebo zánikem) jako celku. Ovšem vedle této dvojí „hranice“ tu jsou ještě hranice další, totiž ty, jimiž se událost vyděluje od jiných událostí (a vůbec od ostatku světa), ale přes něž do svého okolí aktivně zasahuje, a přes něž „zasahuje“ okolí do ní (což je – prozatím – vyjádřeno tradičně a tedy s jistými chybami, jež je třeba korigovat: každý zásah do průběhu události musí být událostí samou – jakožto subjektem – ‚přijat‘ a být adaptován, integrován; pokud se tak nestane, stává se pro událost pohromou, neboť narušuje a někdy i ničí její integritu). A pak tu je onen zvláštní vztah mezi všemi fázemi (momenty) události, v nichž vždycky jen jediná je aktuální, kdežto všechny ostatní jsou „přítomny“ jen ‚virtuálně‘, nebo snad ‚nepřímou‘, resp. ‚nepředmětně‘. Obávám se, že se nám pro tento případ („fenomén“) zatím nedostává pojmů resp. pojmově zpřesňujících myšlenkových prostředků, takže nezbyvá, než se uchýlit k narativitě (což pochopitelně chápu jen jako záležitost přechodnou, tudíž naprosto nikoli „fatální“). Zatím jsem nakloněn to popsat tak, že každá momentální „fáze“ událostního dění je opět děním, ale nejenom v tom smyslu, že nikdy nemůžeme dospět k dění tak malému, že už by se v jeho rámci nic nedělo, tedy k jakémusi „bodu“, jak s tím počítal třeba Eleat Zénón, nýbrž ve smyslu daleko podstatnějším, totiž že každá taková „fáze“ se děje po celou dobu dění celé události, ale že pouze v jednom „momentu“ se „zvnějšňuje“, „zpředměťuje“. To znamená, že každá tzv. „fáze“ událostního dění je časově koextenzivní s celou událostí. Blíže tento zvláštní „fenomén“ prozkoumat (a uvést jej náležitě do příslušných kontextů) zůstává zatím jen desideratem a jedním z významných úkolů pro revizi zpředměťující pojmovosti. (Pro srovnání: Whitehead říká, že je třeba nahradit morfologický popis popisem dynamickým – P+R79, p. 7; pochopitelně nejde principiálně o způsob popisu, nýbrž o způsob myšlenkového uchopení.)

(Písek, 061029-1.)